

Տ. ԽԱԺԱԿ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆԻ ՔԱՐՈՉԸ՝ ԽՕՍՈՒԼՍ Ս. ՂԱՅԱՆԷ ՎԱՆՔՈՒՄ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(22 սեպտեմբերի 2019 թ.)

Յանուն Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն

«Եւ կոչեաց Մովսէս զՅեսու՝ եւ ասէ ցնա առաջի ամենայն Իսրայէլի.
Քաջ լեր եւ զաւրացի՛ր. Բանգի դու մտանելոց ես առաջի երեսաց ժողովրդեանդ այդորիկ,
յերկիրն զոր երդուաւ Տէր հարցն քո ձերոց տալ նոցա.
Եւ դու ժառանգեցուցես զնոսա: Եւ Տէր որ երթալոց է ընդ քեզ, ոչ թողցէ զքեզ»
(Բ. Օրէնք ԼԱ. 7-8):

ՍՏՈՒԱԾԱՇՆՉԱԿԱՆ այս խօսքերը այսօր մասնաւոր նշանակութիւն ունին, երբ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի նախագահութեամբ համախմբուած այս պատմական սրբավայրին մէջ մենք բոլորս Հայ ժողովրդի ու Եկեղեցու զաւակներ կտօնախմբենք մեր հայրենիքի անկախութեան 28-րդ տարեդարձը: Եւ գեղեցիկ զուգադիպութեամբ նաեւ այսօր՝ այս սուրբ եւ անմահ Պատարագով կյիշատակենք լուսահոգի Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա. Ամենայն Հայոց Վեհափառը:

«Քաջ լեր եւ զաւրացի՛ր. քանզի դու մտանելոց ես առաջի երեսաց ժողովրդեանդ այդորիկ, յերկիրն զոր երդուաւ Տէր հարցն քո ձերոց տալ նոցա» (Բ. Օրէնք ԼԱ. 7): Աստուածաշնչական այս խորիմաստ խօսքերը Մովսէս մարգարէի կողմէ ուղղուած են Յեսուին, որ կստանձնէր առաջնորդութեան, իր ազգը ղեկավարելու կարեւորագոյն պատասխանատուութիւնը: Մովսէս մարգարէն Հին Կտակարանի մեծագոյն ղեկավարն է, առաջնորդն է, ինքը կհանդիսանայ լաւագոյն օրինակը այն առաջնորդներու, որոնք գիտեն իրենց ժողովուրդը, թէ՛ ազգային, թէ՛ հոգեւոր իմաստով առաջնորդել: Քիչեր կան, որոնք կհանդիսանան իրենց ազգին եւ ժողովուրդին կամ ընդհանրապէս մարդկութեան, թէ՛ հոգեւոր, թէ՛ ազգային առաջնորդները: Ահաւասիկ Մովսէս մարգարէն հանդիսացաւ այդպիսի առաջնորդ մը իր ժողովուրդի, իր ազգի հոգեւոր եւ ազգային առաջնորդը: Պատմութեան մէջ լաւագոյն առաջնորդներն անոնք են, որոնք տեսիլք ունին եւ այդ

տեսիլքը կիրագործեն կեանքի ամեն դժուարությունները թեւակոխելով եւ իրենց շուրջ համախմբելով իր ազգի զաւակները առանց խտրութեան: Այդ էլ լաւագոյն առաջնորդի շնորհքը, որ իր ժողովուրդին առանց խտրութեան կառաջնորդի դէպի խաղաղութիւն, բարին ու յաւերժութիւն:

Այո՛, Մովսէս մարգարէն այդպիսի առաջնորդ մըն էր: Գրեթէ չորս հարիւր տարի Իսրայէլի ժողովուրդը գերութեան մէջ էր, ազատութիւն կփնտրէր եւ Մովսէս մարգարէն՝ իբրեւ մեծ առաջնորդ, կարողացաւ իրենց ազատագրել եւ առաջնորդել խոստացուած երկիրը: Բնականաբար, երբ կկարդանք ազատագրութեան այդ պատմութիւնը, կտեսնենք, թէ հրաշք էր, որ գործուեցաւ: Ո՞վ է, որ հրաշքը կգործէ: Մենք՝ մարդ արարածները, հրաշքներ կգործենք, երբ կհաւատանք Տիրոջ, եւ Տիրոջ շնորհները կօգտագործենք եւ ունինք ուժ հաւատք ու տեսիլք: Այդպիսի հոգիով մարդիկ կարող են հրաշքներ գործել, ինչպէս որ Մովսէս մարգարէն կարողացաւ այդպիսի հրաշագործութիւն կատարել իր ազգի ու ժողովուրդի պատմութեան մէջ: Գիտենք ու կկարդանք, որ քառասուն տարի շարունակ անապատի մէջ անոնք առաջնորդուեցան: Եւ այդ ճամփորդութիւնը, ուխտագնացութիւնը, դիւրին չէր, սակայն Մովսէս մարգարէն կարողացաւ իրենց առաջնորդել: Ինքը չտեսաւ խոստացուած երկիրը, բայց իբրեւ իրական առաջնորդ հող պատրաստեց, որ իր ժողովուրդն ականատես ըլլայ այդ երազի իրականացման:

Սիրելիներ, մեր ժողովուրդն ալ այդպիսի առաջնորդներ ունեցած է պատմութեան ընթացքին: Մենք գիտենք, որ մեր պապերը դարեր շարունակ երազեցին, պայքարեցան նահատակուեցան, որ տեսնեն, թէ Հայաստանը ազատ անկախ երկիր է: Այո՛, անոնց մէջ շատեր այդ երազի իրականացման ականատեսներ չեղան, բայց մեր սերունդը՝ իրենց զաւակները, թողները բախտաւոր են, որ այդ երազի իրականացման ականատեսներ եղան եւ ահաւասիկ այսօր կտօնախմբենք՝ ազատ, անկախ Հայրենիքի 28-րդ տարեդարձը: Իմ կեանքի ամենազեղեցիկ, ամենաերջանիկ օրն էր, երբ Նիւ Եօրքի Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան շէնքին առջեւ ՀՀ արտաքին գործոց նախարարի եւ հայ ազգի զաւակների հոծ ներկայութեամբ օրհնեցի հայոց դրօշը, եւ այդ դրօշը բարձրացաւ Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան առջեւ միւս բոլոր աշխարհի դրօշներու կարգին:

Սիրելիներ, մենք իբրեւ ազգ ահաւասիկ այսօր կհպարտանանք, որ ունինք մեր դրօշը, ազատ ու անկախ Հայրենիքը: Այս ամբողջը

իրականութեան վերածուեցան, որովհետեւ մենք ունեցանք պատմութեան ընթացքին ճշմարիտ, տեսիլք ունեցող քաջ առաջնորդներ:

Այսօր այս եկեղեցւոյ մէջ համախմբուած յիշատակենք այդպիսի առաջնորդը, իր վախճանման 20-րդ տարելիցի առիթով. 131-րդ Հայրապետը Ամենայն Հայոց Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա. Վեհափառը: Վեհափառը Հայրապետը եղաւ առաջինը, որ ընտրուեցաւ ազատ, անկախ հայրենի հողի վրայ, իբրեւ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետ: Ինքը Հայրապետի պաշտօնն ստանձնեց այնպիսի ժամանակ մը, որ անցման ժամանակ էր: Մեր համար շատ սիրելի ու պաշտելի Վազգէն Վեհափառ Հայրապետը լաւագոյն կերպով նաւարկեց Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին այնպիսի ժամանակամիջոցին, երբ եկեղեցիները կփակուէին, հոգեւորականներ կաքսորուէին: Այդպիսի դժուար ժամանակաշրջանին Վազգէն Ա. Վեհափառ Հայրապետն ստանձնեց մեր ժողովուրդին առաջնորդելու այդ կարեւորագոյն առաքելութիւնը:

Ահաւասիկ ազատ, անկախ հայրենիքը առաջին օրերուն մեր Եկեղեցին վերանորոգման, վերազարթօնքի ու հոգեւորականներու կարիքն ունէր: Եւ Գարեգին Ա. Վեհափառ եղաւ այդ անձը, որ այսպիսի կարեւոր պատասխանատուութիւն մը, ծանր խաչ մը իր ուսերուն առած առաջնորդեց Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին: Վեհափառ Հայրապետը շատ անգամներ տարբեր երկիրներու մէջ կըսէր՝ «Եկէ՛ք չըլլանք պատմութիւնը դիտողներ, այլ ըլլանք պատմութիւնը կառուցողներ»: Պէտք է մասնակից դառնայ մեզմէ ամեն մէկը: Ինքը շատ լաւ գիտէր, շատ լաւ ըմբռնած էր Պօղոս առաքեալի Հռոմէացիներուն ուղղուած թուղթի ԺԲ. գլուխը, երբ Պօղոս առաքեալ կը քաջատրէր, թէ ինչ է Եկեղեցին եւ Եկեղեցւոյ մէջ ամեն մէկը մեզմէ իր պարտականութիւնն ունի, իրեն տրուած աստուածային շնորհները պէտք է օգտագործի, որ Եկեղեցին առողջ ու շարունակական մնայ: Նաեւ ինքը գիտէր, թէ Եկեղեցւոյ կեանքէն ներս առաջնորդներու կարողութիւնը շատ կարեւոր է, եւ այդ պարտականութիւնը, ինչպէս կըսէ Պօղոս առաքեալ. «անձը լրջութեամբ պէտք է ստանձնէ» (հմմտ. Ա. Տիմ. Գ. 2-7):

Այո՛, Գարեգին Ա. Վեհափառ Հայրապետը այդ պատասխանատուութիւնը ամենայն լրջութեամբ ստանձնեց: Ես ականատես եղայ իր հանդիպումներուն աշխարհի, թէ՛ քաղաքական եւ թէ՛ հոգեւոր պետերու հետ: Կյիշեմ նախագահ Քլինթընի հետ Վաշինգթօնի մէջ իր հանդիպումը: Միայն տասը րոպէ պէտք է տեսնուի, բայց գրեթէ 45 րոպէ Սպիտակ տան մէջ

Վեհափառը նախագահ Քլինթոնին ներկայացուց Կովկասի կացութիւնը, եւ նախագահ հետաքրքրութեամբ կլսէր եւ հարցումներ կուղղէր: Նաեւ կյիշեմ երջանկայիշատակ Յովհաննէս-Պօղոս Բ. սրբազան պապը, որքան կսիրէր, որքան կապուած էր իր հոգեւոր եղբօր, որ նոյնիսկ պատրաստ էր երեք ժամուայ համար գալ Հայաստան՝ էջմիածին, աղօթելու համար մահուան անկողնում տառապող Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին: Այո՛, մենք եղանք բախտաւոր, որ ունեցանք Լուսաւորչի նման, Վազգէն Ա. նման, Գարեգին Ա. նման եւ շատերու նման հոգեւոր ազգային առաջնորդներ, որոնք կարողացան ժամանակի այդ դժուարութիւններու մէջ ունենալ տեսիլք, քաջութիւն, եւ առաջնորդել մեր ժողովուրդը:

Աստուած մեզի հետ է, սիրելիներ, եւ Քրիստոսի պատգամն է, որ առանց խտրութեան իրար սիրենք: Երբ սէրը կայ, այնտեղ կայ հասկացողութիւնը, ներողամտութիւնը, միասնականութիւնը, եւ երբ կայ միասնականութիւն, կայ յաջողութիւն, փառք, խաղաղութիւն: Այդ է պատգամը Քրիստոսի, այդ է պատգամը Գրիգոր Լուսաւորչի, Վազգէն Ա., Գարեգին Ա. Հայրապետներու:

Սիրելիներ, 20 տարիներ անցան այն օրէն, երբ մենք հողին յանձնեցինք Գարեգին Ա. Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը: Կյիշենք՝ 1999-ի ամառ-աշունը դժուար ժամանակաշրջան էր Հայաստանի համար: Եւ ահաւասիկ կրկին Աստուած մեզ յետ էր, երբ Հայ Եկեղեցւոյ պատգամաւորներ աշխարհի ամեն տեղէ հաւաքուած Ազգային ժողովով Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնայ մէջ ընտրեցին Ամենայն Հայոց 132-րդ Վեհափառ Հայրապետը՝ Գարեգին Բ.:

Սիրելիներ, այս տարի պիտի տօնախմբենք Վեհափառ Հայրապետի գահակալութեան 20-րդ տարեդարձը: Եւ տեսէք՝ անցնող 20 տարիներու ընթացքին ինչպիսի յաջողութիւններ արձանագրեց Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին եւ դեռ կշարունակէ յաջողութիւններ արձանագրել: Մեզմէ ամեն մէկը պարտաւոր է զօրակից ըլլալ մեր առաջնորդներուն, պարտաւոր, եթէ անոնք ունին տկարութիւններ, այդ տկարութիւնները զօրացնելու, որովհետեւ այդ առաջնորդները մեր առաջնորդներն են, մեր հայրերն են:

Սիրելիներ, եկէք զօրակից ըլլանք Վեհափառ Հայրապետին, որ նրա տեսիլքը, ինչպէս Մովսէս մարգարէի տեսիլքը, կարողանայ իրականաւ, եւ այս նոր դարաշրջանին ի Հայաստան, յԱրցախ եւ ի սփիւռս աշխարհի Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին շարունակէ արձանագրել

յաջողութիւններ: Երբ Եկեղեցին յաջող է, այդ կնշանակէ ազգը յաջող է, երբ ազգը յաջող է, այդ կնշանակէ Եկեղեցին յաջող է:

Սիրելիներ, այսօրուայ՝ մանաւանդ արեւմտեան մտածողութեան մէջ կայ բաժանում՝ Եկեղեցի եւ պետութիւն: Լաւ մօտեցում է այն, բայց մեզ համար շատ կարեւոր է, որ մեր հաւաքական ուժերու վրայ ամրացած, կարողանանք պահել հոգեւորի եւ ազգայինի միասնականութիւնը, այլապէս պիտի հեռանանք մեր ակունքներէն ովկիանոսի այդ դժուարութիւններու մէջ պիտի կործանուինք:

Սիրելիներ, այսօր յիշատակելով Գարեգին Ա. Վեհափառ Հայրապետը, նաեւ տօնախմբելով Հայաստանի անկախացման 28-րդ տարեդարձը, եկէք դրական զգացումներով, սիրով համախմբուած աղօթենք մեր Հայրենիքի ու հայրենի ժողովրդի համար, աղօթենք Հայոց Հայրապետի ու Հայաստանի Հանրապետութեան ղեկավարութեան համար, որպէսզի Տիրոջ օրհնութեամբ շարունակենք միասնաբար քալել դէպի առաջ, դէպի յաջողութիւն եւ դէպի Քրիստոս. ամէն:

